ChristenUnie SGP

Schriftelijke vragen
Uitvoering Leerplichtwet

Inleiding
Op 21 april 2026 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over de toepassing van artikel 5, onder b, van de Leerplichtwet. De uitspraak heeft belangrijke gevolgen voor de beoordeling van verzoeken om vrijstelling van de inschrijvingsplicht wegens richtingsbezwaren. De Leerplichtwet zelf is echter niet gewijzigd.

Tijdens de actualiteitenvragen van D66 op 28 mei jl. heeft het toenmalige college aangegeven dat in Haarlemmermeer, vanwege het aanwezige aanbod van openbaar onderwijs, geen nieuwe vrijstellingen op grond van artikel 5, onder b, meer kunnen worden verleend en dat de gemeente zal handhaven "als dat volgens de nieuwe regels zo is".

De ChristenUnie-SGP onderschrijft dat rechterlijke uitspraken zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Tegelijkertijd is het de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad erop toe te zien dat de gemeente handelt binnen de grenzen van de wet, zorgvuldig omgaat met bestaande rechtsposities en niet vooruitloopt op wetgeving of een ruimere uitleg van rechterlijke uitspraken dan noodzakelijk is.

Daarom stellen wij het college de volgende vragen:

1. Deelt het college de opvatting dat inwoners erop moeten kunnen vertrouwen dat de gemeente uitsluitend handelt binnen de grenzen van de wet en dat ingrijpende wijzigingen in rechten en plichten uiteindelijk aan de wetgever zijn? Zo nee, waarom niet?

2. Deelt het college de opvatting dat besluiten die diep ingrijpen in het leven van kinderen en gezinnen vragen om een bijzonder zorgvuldige voorbereiding, motivering en uitvoering? Zo nee, waarom niet?

3. Deelt het college de opvatting dat rechtszekerheid meebrengt dat bestaande rechtsposities niet zonder een duidelijke wettelijke grondslag en een zorgvuldige belangenafweging opnieuw ter discussie worden gesteld? Zo nee, waarom niet?

4. Deelt het college de opvatting dat een uitspraak van de Hoge Raad gezaghebbend is voor de uitleg van de wet, maar de wet zelf niet wijzigt? Zo nee, waarom niet?

5. Deelt het college de opvatting dat landelijke handreikingen, zoals die van Ingrado, behulpzaam kunnen zijn bij de uitvoering van de wet, maar geen zelfstandige wettelijke grondslag vormen voor gemeentelijke besluiten? Zo nee, waarom niet?

6. Deelt het college de opvatting dat het college zelf verantwoordelijk blijft voor de uitvoering van de Leerplichtwet in Haarlemmermeer en daarom steeds een eigen bestuurlijke en juridische afweging moet maken? Zo nee, waarom niet?

7. Kan het college bevestigen dat:

- de Leerplichtwet sinds de uitspraak van de Hoge Raad niet is gewijzigd;
- de staatssecretaris heeft aangegeven dat voor een structurele wijziging van de huidige vrijstellingsregeling een wetswijziging noodzakelijk is;
- en dat over de gevolgen van de uitspraak nog landelijke afstemming plaatsvindt tussen onder meer het ministerie van OCW, gemeenten, Ingrado en het Openbaar Ministerie?

Welke betekenis verbindt het college aan deze feiten voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk?

8. Deelt het college, gelet op het voorgaande, de opvatting dat terughoudendheid past wanneer gemeenten hun uitvoeringspraktijk aanpassen op een wijze die grote gevolgen kan hebben voor inwoners, terwijl de wet ongewijzigd is gebleven en de wetgever zich nog beraadt op eventuele wijzigingen? Zo nee, waarom niet?

9. Kan het college bevestigen dat de huidige uitvoeringspraktijk van de gemeente Haarlemmermeer niet verder gaat dan rechtstreeks voortvloeit uit de Leerplichtwet en de uitspraak van de Hoge Raad? Indien nee, op welke wettelijke grondslag baseert het college een verdergaande uitvoeringspraktijk?

10. Tijdens het vragenuur van 28 mei jl. heeft het toenmalige college aangegeven dat de gemeente zal handhaven wanneer niet aan de voorwaarden van de Leerplichtwet wordt voldaan. Kan het college bevestigen dat de beslissing om in individuele gevallen strafrechtelijk te vervolgen uiteindelijk uitsluitend bij het Openbaar Ministerie ligt?

11. Op welke wijze werken de gemeente, de leerplichtambtenaar en het Openbaar Ministerie in deze zaken samen? Hoe wordt daarbij geborgd dat voor ouders en verzorgers duidelijk is welke verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt en welke verantwoordelijkheid bij het Openbaar Ministerie?

12. Het Openbaar Ministerie heeft eerder aangegeven dat strafrechtelijke vervolging in zaken rond artikel 5, onder b, ook wanneer deze succesvol is, in veel gevallen niet leidt tot de gewenste uitkomst dat een kind alsnog onderwijs volgt. Deelt het college de opvatting dat handhaving nooit een doel op zichzelf mag zijn, maar altijd in het belang moet staan van het daadwerkelijk realiseren van passend onderwijs voor ieder kind? Zo nee, waarom niet?

13. Kan het college aangeven:

- hoeveel kinderen in Haarlemmermeer momenteel beschikken over een vrijstelling op grond van artikel 5, onder b, van de Leerplichtwet;
- hoeveel aanvragen de afgelopen drie schooljaren zijn ingediend;
- hoeveel daarvan zijn toegekend of afgewezen;
- en hoeveel dossiers naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad opnieuw zijn beoordeeld of zullen worden beoordeeld?

14. Kan het college aangeven hoeveel leerplichtige kinderen en jongeren in Haarlemmermeer momenteel langdurig thuiszitten vanwege psychische of psychosociale problematiek, al dan niet in combinatie met een vrijstelling of een wachtlijst voor passend onderwijs?

Indien exacte cijfers niet beschikbaar zijn, kan het college dan een zo goed mogelijke inschatting geven?

15. Deelt het college de opvatting dat het terugdringen van het aantal kinderen dat onvrijwillig thuiszit vanwege psychische problematiek of het ontbreken van passend onderwijs minstens zoveel bestuurlijke aandacht verdient als de uitvoering en handhaving van de Leerplichtwet? Zo nee, waarom niet?

16. Deelt het college de opvatting dat het ongewenst is wanneer de rechtspositie van inwoners afhankelijk wordt van de gemeente waarin zij wonen en dat verschillen in de uitvoering van landelijke wetgeving daarom zoveel mogelijk moeten worden voorkomen? Zo nee, waarom niet?

17. Deelt het college de opvatting dat de gemeenteraad tijdig en volledig moet worden geïnformeerd wanneer een rechterlijke uitspraak leidt tot een wezenlijke wijziging van de gemeentelijke uitvoeringspraktijk, zodat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen? Zo nee, waarom niet?

18. Wil het college, gelet op de voorgaande uitgangspunten, toezeggen dat de gemeente Haarlemmermeer:

- de uitspraak van de Hoge Raad zorgvuldig zal uitvoeren, maar daarbij niet verder zal gaan dan waartoe de Leerplichtwet en de uitspraak van de Hoge Raad verplichten;
- niet vooruit zal lopen op eventuele toekomstige wetswijzigingen of landelijke beleidskeuzes waarvoor eerst een besluit van de wetgever is vereist;
- zich zal inspannen voor een zo uniform mogelijke uitvoering van de Leerplichtwet, zodat de rechtspositie van inwoners niet afhankelijk wordt van de gemeente waarin zij wonen;
- en de gemeenteraad actief zal informeren wanneer nieuwe jurisprudentie, landelijke afspraken of beleidswijzigingen aanleiding geven de gemeentelijke uitvoeringspraktijk aan te passen?

Bron: https://wetten.overheid.nl/BWBR0002628/2026-08-01

In afwachting van uw reactie.

Namens Fractie ChristenUnie-SGP Haarlemmermeer,
Jennifer Hup – Fractievoorzitter